

PREMOGOVNIŠTVO V SLOVENIJI

UVOD

Velenjska kotlina je bila v preteklosti najmočnejše zaznamovana s premogovništvom (ki je tu prisotno že 120 let) in z njim povezanimi dejavnostmi. V nekoč le kmetijski pokrajini se je zaradi premogovništva razvila energetika in kasneje še različna industrija. Velenje, kot središče Velenjske kotline, ima danes skoraj 30 000 prebivalcev.

Na dnu Velenjske kotline najdemo največji slovenski premogovnik, največjo slovensko termoelektrarno, Gorenje, skoraj 40 000 prebivalcev in intenzivno kmetijstvo. Vse našete dejavnosti so na okolje negativno vplivale. Premogovništvo je najbolj poškodovalo dolinsko dno, zaradi termoelektrarne pa je bilo prizadeto predvsem dolinsko obrobje.

V osemdesetih letih je bilo okolje močno onesnaženo, kar je botrovalo nastanku okoljskih sanacijskih programov za zrak in vode. Okolje v Šaleški dolini je do danes že precej izboljšano.

CILJI

- spoznati rudarsko dejavnost
- spoznati rudnik in njegove spremembe skozi stoletja
- delo in življenje rudarjev

PRIPOMOČKI

- učni list z vprašanji
- svinčnik in beležka

POTEK DELA

V sredo, 13.4.2005 smo se ob sedmi uri zjutraj zbrali na železniški postaji ptuj postajališču. Z avtobusom smo nato krenili proti Velenju. Okoli devetih smo prišli do kompleksa zraven turistično-rekreacijskega centra Velenje, kjer je tudi jašek Škale po katerem smo se spustili v muzej.

Z rudarskim dvigalom smo se spustili smo za približno 180 metrov. Takoj, ko so se za nami zaprla vhodna vrata, smo se znašli sredi pravega lignitnega parka. Pod zemljo nas je pričakal pesnik Anton Aškerc, ki se je pred sto leti tukaj že prevažal v globino in zapisal takole:

*Globočje in globočje, dol v prepad...
Bojiš-li vožnje se pod zemljo čudne,
ko peljal bi v vodnjak se, bratec moj?*

In potem nas je popeljal po podzemeljskem svetu Muzeja premogovništva Slovenije, med premogarje, ki so tukaj iz zemlje trgali črno zlato in ga tonno za tonno pošiljali na svetlo.

Tako so nam v pristnem okolju Muzeja premogovništva Slovenije prikazali pridobivanje premoga nekoč in danes, za nas pa je bilo to tudi nepozabno doživetje. Aškerc nas je seznanil tudi s težkim delom rudarjev v soparnem in zadušljivem ozračju dvanajst metrov visokih odkopov. Popeljal nas je po vseh deloviščih nekdanjega premogovnika, kjer so na premogarje prežale številne nevarnosti zaradi zruškov debelih lignitnih plošč, predvsem pa zaradi zahrbtnega plina metana. Slišali smo žalostni glas signalnega zvonca, ki je januarja in februarja leta 1893 naznanjal, da je v dveh zaporednih eksplozijah metana izgubilo življenje najprej enajst, nato pa še sedemnajst delavcev.

V drugem delu nas je pot vodila skozi mehanizirane jamske prostore iz zadnjih nekaj desetletij razvoja velenjskega premogovnika. Z uvajanjem več vrst jamskih ščitnih podporij z različnimi odkopnimi stroji, ki so se zarežali v lignitne sloje kot v maslo, so tu delo tako posodobili, da so si v velenjskem premogovniku pridobili sloves enega najvarnejših in najsodobnejše opremljenih premogovnikov v Evropi. Za konec obiska pa so nas popeljali še s podzemno železnico.